

Mustafa Vasfi Süsoy (1876-1934)

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinde 1920 ve 1934 yılları arasında dört dönem görev üstlenen Mustafa Vasfi Bey, 1876 yılında Tokat'ta Devegörmez mahallesinde doğdu. Kehpazzâde Osman Efendi ve Nefise Hanım'ın oğlu olan Mustafa Vasfi Bey'in ailesi sonradan Süsoy soyadını aldı.

İlk ve orta öğrenimini Tokat Rüştîyesinde tamamlayan Mustafa Vasfi Bey, 1893 yılında orduya katıldı ve askerlik hizmetini tamamlamasından sonra gönüllü olarak orduya katıldı. Mustafa Vasfi Bey, birlik ve kıtalardaki başarılı hizmetleri sonrasında 1899'da teğmen, 22 Ekim 1905 tarihinde üsteğmen ve 13 Kasım 1911 tarihinde yüzbaşı oldu. Sırasıyla; 125. Alay Redif Taburu'nda 3. ve 7. ordularda görev üstlenen Mustafa Vasfi Bey, 13 Nisan 1909 tarihinde 31 Mart Vakası sırasında Mustafa Kemal Paşa'nın da bulunduğu Hareket Ordusu'nda görev aldı. Balkan Savaşı'na Çatalca Ordusu Ürgüp Taburunda Bölük Komutanı olarak dahil olan Yüzbaşı Mustafa Vasfi, Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale Cephesi'nde Maydos Merkez Komutanlığı'nda görev yaptı. Mustafa Vasfi Bey, Mustafa Kemal Paşa'nın 7. Ordu Komutanlığı'na atanmasından itibaren Karargah Komutanı olarak görev yaptı. Birinci Dünya Savaşı sonrasında İstanbul'a dönen Mustafa Vasfi Bey, kısa bir süre daire müdürlüğü de yaptı.

Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya fevkalade yetkilerle geçmesini sağlayan 30 Nisan 1919'da oluşturulan 9. Ordu Müfettişliğinde Karargah Kumandanı olarak atanan Yüzbaşı Mustafa Vasfi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasına kadar yürüttüğü bu görevini şu şekilde anlatır: *İstanbul'da iken Kemal Paşa bana telefon ediyor ve diyordu ki, «ben dokuzuncu ordu müfettişliğine gidiyorum, beraber gidelim.» Geldik, teşkilât yaptık, Arif Beyle beraber gittik.* Mustafa Vasfi Bey, 16 Mayıs 1919 tarihinde eşi ve çocuklarıyla Üsküdar'dan bir mavnaya binerek Bandırma vapuruna ulaşan Mustafa Vasfi Bey, Damat Ferit Paşa hükümeti tarafından 9 Ekim 1919 tarihinde yaş haddinden yüzbaşı rütbesinde emekliye sevk edilmesine karşın Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kararıyla bu durum geçersiz sayıldı.

Mustafa Vasfi Bey'in siyasi hayatı Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisine Tokat milletvekili seçilmesi ve 29 Nisan 1919'da Ankara'ya ulaşması ile başladı ve 2 Ekim 1934'te vefatına değin devam etti. Milletvekilliği vazifesi süresince Mustafa Vasfi Bey, İrşad, Orman ve Madenler, Millî Savunma ve Dilekçe Komisyonlarında çalıştı. Türkiye Büyük Millet Meclisinde Mustafa Vasfi Bey, Meclisin ilk yasama döneminde bir kanun teklifi, altısı gizli oturumlarda kürsüde yirmi iki defa, Meclis'in ikinci yasama döneminde biri gizli oturumda olmak üzere toplam on üç ve üçüncü yasama döneminde bir defa açık oturumda söz aldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde birinci dönem milletvekillerinin gelecekte beklenenleri üzerine yapılan ankete de katılan Tokat Milletvekili Mustafa Vasfi Bey, 1 Nisan 1922 tarihinde, Türkiye'nin geleceği ile ilgili görüşlerini şöyle belirtmiştir: *“Silâh bırakmanın ertesinde çöküp sona erdiği sanılan büyük Türk Milleti yüksek kişiliğinin kararlılık ve yiğitliği ve tarihinin hiçbir milletin bahtına düşmeyen övünçleri karşısında alnını göğe kaldırarak bugünkü büyük devrimi yapmıştır. Bu kararlılığı ve gücü gösteren büyük milletimizin mücadelesini bolluk getirici kılmaları için bilimde, ekonomide, kültürde ilerlemesi ve gelişmesi gereklidir. Kısacası, yıkık ve ölgün vatanımızın kurtarılması en büyük amacımızdır.”*

Osmanlı Devleti'ndeki hizmetlerinden dolayı 'Gümüş Liyakat Madalyası'yla mükâfatlandırılan Mustafa Vasfi Bey, 12 Mayıs 1927 tarih ve 334 sayılı Meclis kararı ile Milli Mücadele'de gerek cephedeki gerekse milletvekili olması hasebiyle kırmızı-yeşil şeritli 1740 sıra numaralı "İstiklal Madalyası" ile taltif edildi.

Mustafa Vasfi Bey, böbrek faaliyetlerinin bozulması, kanda üre yükselmesi ve ayaklarda nekroz (doku kaybı) ile oluşan şeker hastalığından dolayı uzun süre tedavi gördüğü Ankara Numune Hastanesinde 2 Ekim 1934 tarihinde vefat etti. Cenazesi 11 Ekim 1934 tarihinde Hacı Bayram Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra devlet töreni ile Cebeci'deki kabristana defnedildi.

İsmet TÜRKMEN

KAYNAKÇA

TBMM Arşivi ve Resmi Yayınlar

TBMM Arşivi, 404 NSD, 25 Ekim 1923 Tarihli Tercüme-i Hâl Kâğıdı.

TBMM Arşivi, Devre: I, TM. İsim Cetveli, I. Dönem, TM. Milletvekili Kütüğü.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 4, Devre II, İçtima senesi: 66, 12 Kânunuevvel 1339, Ankara 1960.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 26, Devre: I, İçtima senesi: 3, 23 Kânunuevvel 1338 Tarihli Yüzaltmışbirinci İçtimadan 25 Kânunusani 1339 Tarihli Yüzsekseninci İçtima Kadar, Ankara 1960.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 27, Devre: I, İçtima senesi: 3, 27 Kânunusani 1339 Tarihli Seksenbirinci İçtimadan 28 Şubat 1339 Tarihli İkiyüzbirinci İçtima Kadar, Ankara 1960.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 4, Devre: II, İçtima senesi: 90, 3 Kânunuevvel 1339 Tarihli Altmışbirinci İçtimadan 7 Kânunusani 1340 Tarihli Sekseninci İçtima Kadar, Ankara 1960.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 6, Devre: I, İçtima senesi: 1, 22 Teşrinisani 1336 Tarihli Yüzbirinci İçtimadan 23 Kânunuevvel 1336 Tarihli Yüzyirminci İçtima Kadar, 2.Baskı, Ankara 1943.

TBMM, İlk Meclis: Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri Anketi, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları No:100, Ankara 2004. TBMM, İstiklâl Mahkemeleri, C I, TBMM Basımevi, Ankara 2015.

Araştırma Eserler

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem**, III. Cilt, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara

1995.

KOCA, Salim-YALÇIN, E. Semih, “Mustafa Kemal Paşa’nın Dokuzuncu Ordu Müfettişliği’ne Tayininde Osmanlı Genel Kurmayı’nın Rolü”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C X, Sayı:29 (Temmuz 1994).

TEZER, Şükrü, **Atatürk’ün Hatıra Defteri**, TTK Yayınları, Ankara 1995.

TÜRKER, Kemal, “Atatürk’ün Tokat’a Gelişleri”, **Tokat Kültür Araştırma Dergisi**, Sayı.13 (Aralık 1998), ss. 13-24.

30/10/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mustafa-vasfi-susoy-1876-1934/?pdf=7167> adresinden erişilmiştir